

UDC 657.1:004.9:336.74(477)
DOI: 10.24025/2306-4420.77(4).2025.342909

JEL Classification Code: M41, M15, G32, O33, D81
Article's History:
Received: 18.08.2025; Revised: 29.08.2025; Accepted: 04.09.2025.

Natalia Braziliu*

PhD in Economics, Associate Professor
Cherkasy State Technological University
18006, 460 Shevchenko Blvd., Cherkasy, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0002-1058-712X>

Yulia Bilan

Graduate Student
Cherkasy State Technological University
18006, 460 Shevchenko Blvd., Cherkasy, Ukraine
<https://orcid.org/0009-0009-6275-7774>

The impact of digital transformation of accounting on approaches to assessing and managing of accounts receivable in an unstable market

Abstract. The article examines the impact of digital transformation of accounting on approaches to assessing and managing of accounts receivable in an unstable market environment. It is substantiated that the digitalisation of financial and accounting processes is a key factor in improving the efficiency of working capital management, liquidity and financial stability of enterprises. The study identifies that the implementation of intelligent accounting systems, Big Data analytics, artificial intelligence (AI), and ERP platforms ensures the integration of accounting, management and analytical functions within a unified digital environment, enabling a shift from reactive to proactive accounts receivable management. The essence of the concept of “digital transformation of accounting” as a systemic process of implementing innovative data processing technologies that provides the efficiency, accuracy and transparency of information necessary for management decision-making is clarified.

A conceptual model for assessing accounts receivable, which considers financial, macroeconomic and behavioural factors using predictive analytics and machine learning algorithms, is proposed. It is proven that the use of such approaches enhances the reliability of default risk forecasting and allows for timely formation of doubtful debt reserves in accordance with the requirements of P(S)BO 10 and IFRS 9. A system of indicators for digital maturity of accounting processes is developed, enabling the evaluation of an enterprise's readiness for digitalisation of accounts receivable management, taking into account the level of automation, integration of information flows and the availability of analytical risk forecasting tools.

The study results confirm that digital technologies contribute to improving the efficiency of accounts receivable control, reducing the repayment period and decreasing the share of overdue debts. In particular, the implementation of ERP and CRM systems ensures centralised monitoring of calculations, automation of analytical reporting and increased transparency in relations with counterparties. The integration of AI into accounting systems allows forecasting of debtors' solvency, determination of optimal credit limits and adaptation of credit policies to changes in the external environment.

It is shown that in conditions of market instability, the digitalisation of accounting is not only a technological upgrade but also a strategic direction for financial management development ensuring enterprise adaptability, reducing credit risks and increasing financial flexibility. At the same time, emphasis is placed on the need to improve the regulatory framework, cybersecurity of financial data and enhancement of accountants' digital competencies as key conditions for effective transformation of accounting systems

Keywords: Big Data, artificial intelligence, ERP systems, risk management, financial stability

*Corresponding author



Наталія Бразілій

Кандидат економічних наук, доцент
Черкаський державний технологічний університет
18006, бульв. Шевченка, 460, м. Черкаси, Україна
<https://orcid.org/0000-0002-1058-712X>

Юлія Білан

Здобувачка вищої освіти
Черкаський державний технологічний університет
18006, бульв. Шевченка, 460, м. Черкаси, Україна
<https://orcid.org/0009-0009-6275-7774>

Вплив цифрової трансформації бухгалтерського обліку на підходи до оцінки та управління дебіторською заборгованістю в умовах нестабільного ринку

Анотація. У статті досліджено вплив цифрової трансформації бухгалтерського обліку на підходи до оцінки та управління дебіторською заборгованістю в умовах нестабільного ринку. Обґрунтовано, що цифровізація фінансово-облікових процесів є ключовим чинником підвищення ефективності управління оборотним капіталом, ліквідністю та фінансовою стійкістю підприємств. Визначено, що впровадження інтелектуальних систем обліку, аналітики великих даних (Big Data), штучного інтелекту (AI) та ERP-платформ забезпечує інтеграцію облікових, управлінських і аналітичних функцій в єдиному цифровому середовищі, що дозволяє перейти від реактивного до превентивного управління дебіторською заборгованістю. Уточнено сутність поняття «цифрова трансформація бухгалтерського обліку» як системного процесу впровадження інноваційних технологій обробки даних, який забезпечує оперативність, точність і прозорість інформації, необхідної для прийняття управлінських рішень.

Запропоновано концептуальну модель оцінки дебіторської заборгованості, що враховує фінансові, макроекономічні та поведінкові фактори з використанням предиктивної аналітики та алгоритмів машинного навчання. Доведено, що застосування таких підходів підвищує достовірність прогнозування ризиків неплатежів і дозволяє своєчасно формувати резерви сумнівних боргів відповідно до вимог П(С)БО 10 та IFRS 9. Розроблено систему показників цифрової зрілості облікових процесів, що дає змогу оцінювати готовність підприємства до цифровізації управління дебіторською заборгованістю з урахуванням рівня автоматизації, інтеграції інформаційних потоків і наявності аналітичних інструментів прогнозування ризиків.

Результати дослідження підтверджують, що цифрові технології сприяють підвищенню ефективності контролю за дебіторською заборгованістю, скороченню періоду її погашення та зниженню частки прострочених боргів. Зокрема, впровадження ERP- та CRM-систем забезпечує централізований моніторинг розрахунків, автоматизацію формування аналітичних звітів і підвищення прозорості взаємовідносин із контрагентами. Інтеграція штучного інтелекту в облікові системи дозволяє прогнозувати платоспроможність дебіторів, визначати оптимальні кредитні ліміти та адаптувати кредитну політику до змін зовнішнього середовища.

Показано, що в умовах ринкової нестабільності цифровізація обліку є не лише технологічним оновленням, а стратегічним напрямом розвитку фінансового менеджменту, який забезпечує адаптивність підприємства, зниження кредитних ризиків і підвищення фінансової гнучкості. Водночас наголошено на необхідності вдосконалення нормативно-правової бази, кіберзахисту фінансових даних та підвищення цифрової компетентності бухгалтерів як ключових умов ефективної трансформації облікових систем.

Ключові слова: Big Data, штучний інтелект, ERP-системи, управління ризиками, фінансова стабільність

Вступ

Цифрові технології, на відміну від традиційного обліку, забезпечують можливість миттєвого збору, обробки та аналізу даних у реальному часі. Це дає змогу організаціям швидше адаптувати свої фінансові стратегії, коригувати бюджети, переглядати прогнози і навіть прогнозувати потенційні ризики на основі даних про ринок, економічні індикатори або поведінку клієнтів.

Цифровізація дозволяє автоматизувати обробку рахунків, покращити моніторинг заборгованості, а також мінімізувати ризики втрати коштів через прострочення платежів. Цифрова трансформація змінює всі аспекти господарської діяльності, і бухгалтерський облік не є винятком. В умовах швидкої глобалізації та цифровізації економік підприємства змушені адаптуватися до нових технологічних викликів. Цифровізація у цьому контексті дійсно надає значні переваги, дозволяючи скоротити час на обробку інформації, знижуючи людський фактор і зменшуючи ймовірність помилок. Автоматизовані системи можуть не лише прискорити збір та обробку даних, а й оперативно генерувати прогнози, що важливо для адаптації до змін. Зокрема, зміни в підходах до оцінки та управління дебіторською заборгованістю мають особливе значення. Дебіторська заборгованість є важливою складовою оборотних активів підприємства, і її своєчасне управління безпосередньо впливає на ліквідність і фінансову стійкість організації. Нестабільність ринку, викликана економічними, політичними та соціальними факторами, ускладнює процес оцінки та управління дебіторською заборгованістю. Цифрові технології пропонують нові інструменти для оптимізації цих процесів, що актуалізує дослідження на цю тему.

Актуальність дослідження цифровізації дебіторської заборгованості полягає у підвищенні ефективності бізнес-процесів, прискоренні отримання грошових коштів, зменшенні витрат на управління боргом та оптимізації фінансових показників.

Метою дослідження є аналіз впливу цифрової трансформації бухгалтерського обліку на підходи до оцінки та управління дебіторською заборгованістю в умовах нестабільного ринку, а також розробка рекомендацій щодо вдосконалення процесів обліку та управління дебіторською заборгованістю з урахуванням новітніх цифрових технологій. Завданням дослідження є: оцінити вплив цифрових технологій на підходи до оцінки та управління дебіторською заборгованістю, дослідити нові методи автоматизації обліку дебіторської заборгованості в умовах цифровізації, розробити рекомендації щодо застосування аналітичних інструментів для прогнозування ризиків і управління дебіторською заборгованістю, оцінити вплив нестабільності ринку на ефективність управління дебіторською заборгованістю за допомогою цифрових систем.

Наукова новизна проведеного дослідження полягає у поглибленні теоретичних і практичних підходів до оцінки та управління дебіторською заборгованістю в умовах цифрової трансформації бухгалтерського обліку, зокрема в умовах підвищеної ринкової нестабільності. Уточнено зміст категорії «цифрова трансформація бухгалтерського обліку» як системного процесу інтеграції інтелектуальних технологій (Big Data, AI, машинне навчання, ERP-платформи) в усі етапи облікової діяльності, що забезпечує підвищення швидкості обробки інформації, прозорість та аналітичну цінність даних для управління дебіторською заборгованістю. Запропоновано концептуальну модель оцінки дебіторської заборгованості, яка враховує не лише фінансові показники, а й зовнішні макроекономічні, соціальні та поведінкові фактори через застосування інструментів предиктивної аналітики й машинного навчання. Це дозволяє більш точно визначати рівень кредитного ризику та своєчасно формувати резерви сумнівних боргів відповідно до вимог П(С)БО 10 та IFRS 9.

Розвинуто підхід до управління дебіторською заборгованістю на основі інтеграції бухгалтерського, управлінського та аналітичного обліку в єдиному цифровому середовищі ERP-системи, що забезпечує оперативний моніторинг стану розрахунків і дає змогу переходити від реактивного до превентивного управління борговими ризиками. Удосконалено

методику формування резервів сумнівних боргів, яка передбачає використання прогнозних моделей штучного інтелекту для оцінки ймовірності непогашення дебіторської заборгованості, що підвищує достовірність фінансової звітності та гнучкість управлінських рішень. Запропоновано систему показників цифрової зрілості облікових процесів для оцінки готовності підприємства до цифровізації управління дебіторською заборгованістю, враховуючи рівень автоматизації, інтегрованість інформаційних потоків та наявність аналітичних інструментів прогнозування ризиків. Доведено, що цифрова трансформація сприяє зниженню рівня простроченої дебіторської заборгованості та підвищенню ліквідності підприємств завдяки впровадженню інтелектуальних систем аналізу даних, які забезпечують адаптивне управління кредитною політикою в умовах нестабільного ринку.

Матеріали та методи

Методологічною основою дослідження є системний підхід до аналізу процесів цифрової трансформації бухгалтерського обліку та їх впливу на механізми оцінки й управління дебіторською заборгованістю в умовах нестабільного ринку. Для досягнення поставленої мети застосовано комплекс загальнонаукових, економіко-статистичних, аналітичних і спеціальних методів дослідження, які забезпечили обґрунтованість отриманих результатів.

У процесі дослідження використано методи аналізу, синтезу, індукції та дедукції – для узагальнення теоретичних положень щодо сутності цифрової трансформації бухгалтерського обліку, визначення її ролі у формуванні нових підходів до управління дебіторською заборгованістю та обґрунтування концептуальної моделі її оцінки. Абстрактно-логічний метод застосовано для уточнення категоріального апарату дослідження, визначення взаємозв'язку між цифровими технологіями, обліковими процесами та фінансовими результатами діяльності підприємства.

Для виявлення впливу цифрових інструментів на якість управління дебіторською заборгованістю використано економіко-статистичні методи, зокрема методи групування, порівняння та динамічного аналізу. За допомогою методу порівняльного аналізу досліджено особливості впровадження цифрових рішень у системи бухгалтерського обліку підприємств різних галузей економіки, а також проаналізовано їхній вплив на структуру та динаміку дебіторської заборгованості. Графічний метод застосовано для наочного відображення тенденцій зміни показників дебіторської заборгованості в умовах цифровізації облікових процесів. Для оцінки ефективності управління дебіторською заборгованістю в умовах цифрової трансформації використано методи фінансового аналізу, зокрема розрахунок коефіцієнтів оборотності, періоду погашення та частки сумнівної заборгованості у загальній структурі активів. Крім того, використано елементи моделювання для прогнозування рівня кредитного ризику з урахуванням цифрових показників діяльності підприємства та факторів ринкової нестабільності.

Інформаційною базою дослідження слугували нормативно-правові акти України, міжнародні стандарти фінансової звітності (IFRS), офіційна фінансова звітність вітчизняних підприємств, статистичні дані Державної служби статистики України, аналітичні звіти міжнародних аудиторських та консалтингових компаній (PwC, Deloitte, KPMG, EY), а також наукові публікації у вітчизняних і зарубіжних виданнях. Для забезпечення достовірності та повноти результатів проведено порівняльний аналіз традиційних і цифрових підходів до ведення бухгалтерського обліку та управління дебіторською заборгованістю. У роботі також використано елементи системного аналізу для оцінки взаємозв'язків між рівнем цифрової зрілості облікових процесів, швидкістю обробки облікової інформації та результативністю управлінських рішень щодо дебіторської заборгованості. Запропонована методика дослідження дозволила комплексно оцінити вплив цифрових технологій на процеси управління дебіторською заборгованістю та сформулювати рекомендації щодо удосконалення аналітичних процедур у системі бухгалтерського обліку підприємств різних галузей.

Результати та обговорення

Дослідження цифровізації дебіторської заборгованості зростає в контексті глобальних змін в економічному середовищі, коли нестабільність ринку стає все більш відчутною. Цифрові інструменти в обліку відкривають значно більші можливості для оперативного реагування на різноманітні шоківі події, що виникають через економічну, політичну чи соціальну нестабільність. У традиційних методах обліку, які часто зосереджуються на ручному введенні даних, архівуванні та звітності, є серйозні обмеження у здатності швидко адаптуватися до змінних умов. Часова затримка між збором даних та їхнім аналізом за допомогою традиційних підходів ускладнює можливість швидкої реакції на різноманітні непередбачувані ситуації, такі як фінансові кризи, валютні коливання чи зміни в податковій політиці. В умовах нестабільності ринку цифрові інструменти дозволяють здійснювати більш гнучке та швидке реагування на зміни, що дає змогу оперативно коригувати стратегії управління дебіторською заборгованістю. Це, у свою чергу, значно підвищує ефективність бізнес-процесів, дозволяючи не тільки прискорити отримання грошових коштів, а й знизити витрати на управління боргами, а також оптимізувати фінансові показники підприємств. У світі, де зміни можуть відбуватися дуже швидко, цифрові інструменти стають необхідністю для збереження конкурентоспроможності й ефективності бізнесу. Значну увагу цифровій трансформації бухгалтерського обліку та управлінню дебіторською заборгованістю приділяють численні науковці, наведені в таблиці 1.

Таблиця 1. Основні дослідження впливу цифрових технологій на бухгалтерський облік та управління дебіторською заборгованістю

Автор (рік)	Основний напрям дослідження	Ключові результати
Пілевич Д. С. (2020)	Трансформація бухгалтерського обліку в умовах розвитку цифрових технологій	Оптимізація процесів обліку
Лисенко І. В. та Петренко І. В. (2023)	Штучний інтелект і прогнозування	Моделі прогнозування тенденцій розвитку заборгованості з урахуванням макрофакторів
Остап'юк, Н., Нікіфоренко, В. (2025)	Big Data та аналітичні інструменти	Поглиблена оцінка фінансової надійності дебіторів

Джерело: розроблено авторами з використанням (Лисенко & Петренко, 2023; Остап'юк, Н., Нікіфоренко, В., 2025; Пілевич, 2020)

Дослідження Д. С. Пілевича (2020) акцентує увагу на важливості впровадження цифрових платформ та автоматизованих систем управління дебіторською заборгованістю як ключового елементу цифрової трансформації бухгалтерського обліку (Пілевич, 2020). Автор зазначає, що в умовах зростання обсягів інформації та швидкості господарських операцій традиційні методи обліку вже не забезпечують необхідного рівня оперативності, точності та аналітичності даних. Особлива ж увага має бути приділена організації ефективної роботи з обліково-аналітичними даними, що формують базу прийняття виважених рішень на різних рівнях управління. Окреслене лає можливість скористатися умовами широкого впровадження новітніх інформаційних технологій у системі у бухгалтерському обліку підприємства. Це створює передумови для забезпечення оперативності проведення операції, повноти й точності інформації (Пілевич, 2020). У праці підкреслюється, що цифрові платформи, інтегровані з ERP- і CRM-системами, дозволяють автоматизувати процеси формування, контролю та аналізу дебіторської заборгованості, що, своєю чергою, знижує ризик помилок, пов'язаних із людським фактором, та мінімізує часові витрати на ручне введення і перевірку інформації. Такі системи забезпечують єдину інформаційну базу для бухгалтерії, фінансової служби та відділу продажів, що сприяє прозорості розрахунків із контрагентами та швидкому реагуванню на зміни в платіжній дисципліні клієнтів.

Зокрема, впровадження систем електронного документообігу, інтеграції з банківськими сервісами та платіжними шлюзами дозволяє підвищити надійність фінансових операцій і забезпечити оперативний контроль за виконанням зобов'язань контрагентами. Крім того, такі системи формують базу для побудови кредитних рейтингів клієнтів і визначення

індивідуальної політики управління дебіторською заборгованістю, що особливо актуально в умовах нестабільного ринкового середовища. Загалом можна зробити висновок, що використання цифрових платформ у системі обліку дебіторської заборгованості дозволяє підприємствам перейти від реактивного до превентивного управління борговими ризиками. Це забезпечує підвищення ефективності контролю за динамікою заборгованості, зниження рівня прострочених боргів і покращення фінансової стабільності підприємства. Отже, автоматизація обліку дебіторської заборгованості є не лише інструментом підвищення точності облікових даних, а й стратегічним напрямом розвитку системи фінансового менеджменту в умовах цифрової економіки.

Згідно з дослідженнями І. В. Лисенко та І. В. Петренко (2023) одним із ключових напрямів розвитку сучасного обліку та фінансового менеджменту є впровадження технологій штучного інтелекту (ШІ) у процеси прогнозування й управління дебіторською заборгованістю. Автори наголошують, що використання алгоритмів машинного навчання, аналітики великих даних (Big Data, яка є одним із ключових інструментів для удосконалення фінансового менеджменту та обліку, особливо в контексті управління дебіторською заборгованістю. Концепція Big Data охоплює великі обсяги структурованих і неструктурованих даних, які генеруються підприємствами, організаціями та користувачами в процесі їхньої діяльності. У сучасному світі ці дані можуть бути різноманітними за формою та джерелами – від транзакційних записів і даних CRM до соціальних мереж, новин, макроекономічних показників, динаміки валютних курсів, кліматичних змін і навіть поведінкових факторів споживачів) та предиктивного моделювання дозволяє підприємствам не лише фіксувати поточний стан заборгованості, а й передбачати майбутні тенденції її зміни з урахуванням внутрішніх і зовнішніх факторів впливу (Лисенко & Петренко, 2023).

Особливу увагу І. В. Лисенко та І. В. Петренко (2023) приділяють здатності систем штучного інтелекту адаптуватися до змін макроекономічної ситуації, таких як коливання валютних курсів, рівень інфляції, процентні ставки, купівельна спроможність населення чи загальний стан ринку. Це дозволяє формувати більш гнучкі та обґрунтовані стратегії управління дебіторською заборгованістю, які враховують не лише історичні дані, але й поточні тренди та прогнози економічної динаміки.

Дослідники зазначають, що системи з елементами штучного інтелекту можуть автоматично оцінювати платоспроможність контрагентів, визначати ймовірність прострочення платежів і пропонувати оптимальні кредитні ліміти для різних клієнтів. Це створює основу для індивідуалізації кредитної політики підприємства та підвищення точності прийняття управлінських рішень. Застосування предиктивної аналітики також сприяє більш ефективному управлінню грошовими потоками, дозволяючи своєчасно виявляти потенційні ризики неплатежів і вживати превентивних заходів. Таким чином, висновки І. В. Лисенко та І. В. Петренко (2023) свідчать про те, що інтеграція штучного інтелекту в систему обліку та управління дебіторською заборгованістю є не просто технологічним нововведенням, а стратегічним інструментом фінансового планування. Це дає змогу підприємствам оперативно реагувати на зміни зовнішнього середовища, підвищувати якість управлінських рішень, мінімізувати фінансові ризики та забезпечувати стабільність грошових потоків у довгостроковій перспективі.

Ще однією актуальною темою сучасних наукових досліджень є аналіз впливу цифрових систем на формування стратегій зниження дебіторської заборгованості. У своїй роботі О. В. Остап'юк, Н., Нікіфоренко, В. (2025) наголошує, що розвиток цифрових технологій докорінно змінює підходи до управління фінансовими потоками підприємств, особливо в частині контролю та оптимізації дебіторської заборгованості. Авторка підкреслює, що використання аналітичних інструментів, побудованих на основі технологій Big Data, дозволяє підприємствам більш глибоко досліджувати поведінкові та фінансові характеристики своїх клієнтів, що відкриває нові можливості для прогнозування ризиків і прийняття ефективних управлінських рішень.

Остап'юк, Н., Нікіфоренко, В. (2025) зазначає, що цифрові аналітичні платформи, здатні обробляти великі обсяги структурованих і неструктурованих даних, забезпечують комплексну оцінку фінансової надійності дебіторів. Завдяки інтеграції даних із внутрішніх бухгалтерських систем, банківських операцій, відкритих фінансових звітів та навіть соціально-економічних показників формується цілісна картина фінансової поведінки контрагентів. Це дає змогу не лише визначити поточний рівень ризику, але й виявити приховані тенденції у платіжній дисципліні, які традиційні методи аналізу часто не враховують. Важливою перевагою впровадження таких систем є можливість розроблення адаптивних стратегій управління дебіторською заборгованістю, які враховують як індивідуальні особливості контрагентів, так і загальну ринкову динаміку. Наприклад, підприємства можуть формувати диференційовані умови відстрочки платежів, коригувати кредитні ліміти, застосовувати динамічні системи знижок чи штрафів залежно від прогнозованої платоспроможності клієнта.

На думку Остап'юк, Н., Нікіфоренко, В. (2025), саме поєднання цифрових систем аналізу даних із інструментами стратегічного управління дозволяє перейти від пасивного контролю дебіторської заборгованості до активного управління нею як фінансовим ресурсом. У результаті підприємство отримує можливість не лише зменшити частку прострочених боргів, але й підвищити ліквідність, зміцнити фінансову стійкість і покращити якість взаємовідносин із клієнтами. Аналіз попередніх досліджень дозволяє виділити кілька основних проблемних напрямів у дослідженні цієї теми:

1. Автоматизація процесів обліку. Одним із центральних питань сучасних досліджень є підвищення рівня автоматизації облікових процесів, пов'язаних із веденням, контролем і аналізом дебіторської заборгованості. Науковці наголошують, що традиційні ручні методи ведення обліку не відповідають сучасним вимогам оперативності та точності, оскільки вони підвищують ризик помилок, затримок у відображенні операцій та спотворення фінансових результатів. У цьому контексті актуальним є впровадження інтелектуальних систем автоматизованого обліку, які здатні самостійно обробляти дані, формувати аналітичні звіти та виявляти аномалії в платіжній поведінці клієнтів. Такі рішення сприяють зниженню впливу людського фактора та забезпечують прозорість фінансових процесів, що особливо важливо для підвищення довіри до фінансової звітності підприємства.

2. Прогнозування та аналіз ризиків. Іншим важливим напрямом є розроблення моделей прогнозування дебіторської заборгованості із використанням сучасних методів машинного навчання та штучного інтелекту. Завдяки цим технологіям з'являється можливість не лише аналізувати історичні дані про платежі, а й передбачати майбутню поведінку контрагентів, враховуючи макроекономічні коливання, галузеві тенденції чи зміни в діловій активності клієнтів. Такі моделі допомагають вчасно виявляти ризики неплатежів, формувати резерви сумнівних боргів та оптимізувати кредитну політику підприємства. Наукові дослідження в цьому напрямі акцентують увагу на тому, що інтеграція аналітики ризиків у систему управлінського обліку дозволяє перейти від реактивного до превентивного управління дебіторською заборгованістю, що підвищує фінансову стабільність компанії.

3. Інтеграція з іншими функціями управління. Ще однією суттєвою проблемою є необхідність синхронізації процесів обліку дебіторської заборгованості з іншими підсистемами фінансового менеджменту, зокрема управлінням ліквідністю, кредитною політикою, грошовими потоками та бюджетуванням. Дослідники відзначають, що ізольований облік дебіторки не дає повної картини фінансового стану підприємства, адже заборгованість безпосередньо впливає на обіговість капіталу та платоспроможність. Тому цифрова трансформація вимагає побудови єдиної інтегрованої інформаційної системи, яка забезпечує взаємозв'язок між бухгалтерськими, аналітичними та управлінськими даними. Це дозволяє керівництву своєчасно ухвалювати обґрунтовані рішення щодо оптимізації касових потоків, планування надходжень і мінімізації ризиків нестачі ліквідності.

4. Забезпечення відповідності стандартам та нормативам. Окрему групу викликів становить необхідність узгодження нових цифрових технологій із чинною нормативно-правовою базою бухгалтерського обліку. В умовах активного впровадження автоматизованих систем виникає потреба у гармонізації підходів до обліку, зокрема з вимогами національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку (П(С)БО) (Міністерство фінансів України, 2010), а також Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ), зокрема IFRS 9 «Фінансові інструменти» (Міністерство фінансів України, 2015). Проблемним залишається питання забезпечення правової коректності облікових даних, сформованих автоматизованими системами, а також захисту фінансової інформації при її електронному обміні. Науковці підкреслюють, що ефективна цифровізація обліку потребує не лише технічних рішень, але й оновлення нормативної бази, яка має регламентувати порядок використання цифрових технологій у бухгалтерському обліку, зберігання даних та підтвердження їх достовірності.

Аналіз попередніх досліджень дозволяє виділити кілька ключових напрямів (рисунок 1): автоматизація процесів обліку; прогнозування та аналіз ризиків; інтеграція з іншими функціями управління; забезпечення відповідності нормативам.

Сучасні ERP-системи (Enterprise Resource Planning) дозволяють значно знизити трудозатрати на ведення обліку дебіторської заборгованості. Автоматизовані процеси забезпечують актуальність даних, оперативність їх оновлення та зниження помилок, що характерні при ручному обліку (Кручак, 2017). Важливою перевагою автоматизації є можливість централізованого зберігання та обробки даних, що забезпечує їх цілісність, достовірність і швидкий доступ для всіх підрозділів підприємства. Це сприяє підвищенню рівня взаємодії між бухгалтерською службою, відділом продажів і фінансовим департаментом, що, у свою чергу, формує єдиний інформаційний простір для прийняття управлінських рішень.

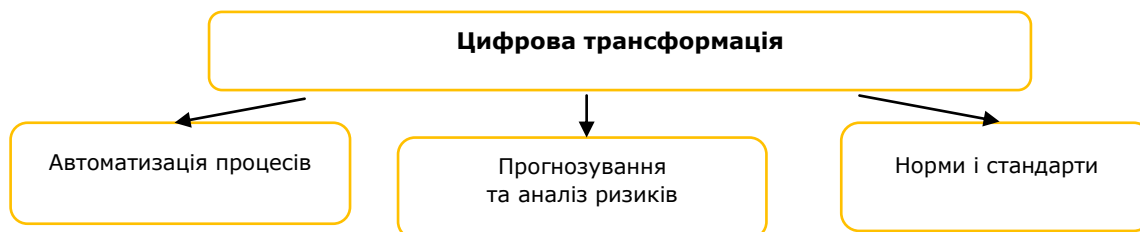


Рисунок 1. Основні напрями цифрової трансформації управління дебіторською заборгованістю

Джерело: розроблено авторами а використанням (Міністерство фінансів України, 2015; Кононенко, 2021)

Цифрова трансформація в управлінні дебіторською заборгованістю, як і в інших сферах фінансового менеджменту, передбачає дотримання певних норм і стандартів, які допомагають забезпечити ефективність і безпеку процесів. Однією з основних вимог є відповідність міжнародним стандартам бухгалтерського обліку, таким як МСФЗ (Міжнародні стандарти фінансової звітності) (Міністерство фінансів України, 2015) та GAAP (Загальні прийняті облікові принципи), які регламентують порядок обліку та управління заборгованістю, а також взаємодію з дебіторами у контексті фінансової звітності. Вони вимагають, щоб компанії мали чітко визначену політику щодо оцінки й обліку дебіторської заборгованості, що включає принципи, згідно з якими заборгованість повинна визнаватися, оцінюватися та відображатися у фінансових звітах.

Автоматизований облік дебіторської заборгованості також створює передумови для поглибленого фінансового аналізу. Завдяки аналітичним інструментам ERP-систем підприємства можуть оцінювати динаміку погашення боргів, структуру дебіторської

заборгованості за термінами, клієнтами або регіонами, визначати частку прострочених платежів і будувати прогнози щодо їх повернення. Це дозволяє підвищити ефективність контролю за платіжною дисципліною клієнтів і своєчасно вживати заходів щодо зниження кредитних ризиків. Аналіз традиційного ручного обліку та цифрового обліку наведено в таблиці 2.

Таблиця 2. Порівняння показників традиційного та цифрового бухгалтерського обліку та рекомендації щодо впровадження

Показник	Традиційний облік	Цифровий облік	Приклади рекомендацій
Швидкість обробки даних	Низька	Висока	Автоматизувати систему ведення бухгалтерського обліку
Рівень людського фактора	Високий	Мінімальний	Звертати увагу на час та якість роботи
Оперативність контролю	Обмежена	У режимі реального часу	Вести оперативний облік для попередньої інформації
Аналітика та звітність	Переважно ручна	Автоматична, гнучка	Швидше та якісніше подавати звітність

Джерело: розроблено авторами

Одна з основних переваг системи автоматизації дебіторської заборгованості полягає в їхній здатності генерувати звіти, які збирають і структурують всю необхідну інформацію щодо дебіторської заборгованості в реальному часі. Замість того щоб вручну формувати дані про прострочення, суми боргів та інші ключові показники, система збирає цю інформацію автоматично, зводить її в зручний формат і надає користувачу в зручному вигляді. Це дозволяє бухгалтерам і фінансовим менеджерам мати повну картину стану заборгованості без необхідності вручну обробляти великий обсяг даних, що значно економить час і знижує ймовірність помилок.

Крім того, сучасні системи здатні не лише збирати й обробляти дані, але й виявляти проблемні рахунки, що потребують особливої уваги. Використовуючи алгоритми машинного навчання, система може аналізувати історію платіжної дисципліни клієнтів, порівнювати поточний стан заборгованості з попередніми періодами та виявляти відхилення. Наприклад, система може виявити, що певний клієнт почав затримувати платежі, що може бути сигналом для більш ретельної перевірки або коригування умов контракту. Це дозволяє своєчасно реагувати на потенційні ризики, не чекаючи їхнього переростання в серйозні фінансові проблеми.

Автоматизація також дозволяє ефективно працювати з великою кількістю клієнтів і різних типів заборгованості, що зазвичай було б надзвичайно складно організувати вручну (Кручак & Муравський, 2017, Вересень). Система може класифікувати дебіторів за різними ознаками: обсяг боргу, тип контракту, платіжна дисципліна тощо, що дозволяє визначити пріоритетні напрями роботи для колекторів або фінансових аналітиків. Це також допомагає розробити індивідуальні стратегії для кожного клієнта залежно від його платоспроможності і ризику неплатежу.

Використання великих даних для збору і обробки інформації про платоспроможність дебіторів дозволяє створювати точніші прогнози щодо можливості їхнього погашення заборгованості. Аналітика, яка ґрунтується на штучному інтелекті, може виявляти тренди і можливі ризики, що дозволяє своєчасно коригувати стратегії управління дебіторською заборгованістю. Технології Big Data у поєднанні з інструментами штучного інтелекту (AI) та машинного навчання (Machine Learning) (Gupta & Sharma, 2023, June) забезпечують глибшу аналітику: алгоритми здатні автоматично виявляти закономірності, тренди та приховані ризики в динаміці дебіторської заборгованості. Наприклад, аналізуючи історію розрахунків клієнта, зміни його фінансового стану або поведінку на ринку, система може прогнозувати ймовірність прострочення платежів, рівень кредитного ризику або навіть потенційну втрату дебітора (Онешко *та ін.*, 2023). Такі прогнози стають основою для прийняття управлінських

рішень – визначення доцільності надання відстрочки платежу, встановлення індивідуальних умов кредитування чи розроблення заходів з мінімізації ризиків. Приклад використання AI для прогнозування строків погашення дебіторської заборгованості наведено на рисунку 2.



Рисунок 2. Приклад використання AI для прогнозування строків погашення дебіторської заборгованості

Джерело: розроблено авторами з використанням (Вплив штучного інтелекту..., 2024)

Важливим аспектом є інтеграція бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості з управлінським обліком, управлінням грошовими потоками, а також зі стратегіями ризик-менеджменту. Це не лише дозволяє оперативно реагувати на зміни в економічній ситуації, але й забезпечує більш комплексне управління фінансами. Інтеграція облікових процесів у межах ERP-систем або корпоративних фінансових платформ створює умови для автоматизованого обміну даними між різними службами – бухгалтерією, відділом продажів, фінансовим департаментом і відділом ризик-менеджменту. Це забезпечує узгодженість управлінських рішень і дозволяє швидко виявляти вплив змін у стані дебіторської заборгованості на ліквідність, прибутковість і фінансову стійкість підприємства. Наприклад, інформація про прострочену заборгованість може автоматично враховуватися при формуванні прогнозу грошових потоків або при плануванні бюджету, що підвищує точність фінансового планування.

Взаємозв'язок функцій управління наведено в таблиці 3.

Таблиця 3. Функції бухгалтерського обліку та їхній вплив на управління дебіторською заборгованістю

Функція	Вплив на управління ДЗ
Управлінський облік	Визначення політик щодо кредитування та строків погашення
Управління ліквідністю	Планування грошових потоків з урахуванням дебіторів
Ризик-менеджмент	Ідентифікація потенційно проблемних дебіторів

Джерело: розроблено авторами

В умовах економічної нестабільності на ринку, коли ситуація може змінюватися швидко і непередбачувано, інтеграція цифрових інструментів для моніторингу зовнішніх факторів (курси валют, інфляція, зміни в законодавстві тощо) дозволяє своєчасно коригувати стратегії з управління дебіторською заборгованістю. Особливого значення набуває використання інтелектуальних аналітичних інструментів, що дозволяють прогнозувати зміни на ринку та моделювати різні сценарії розвитку подій. Наприклад, за допомогою алгоритмів машинного навчання можливо оцінити, як зміна валютного курсу чи темпів інфляції вплине на здатність дебіторів виконувати свої фінансові зобов'язання. Це дає змогу підприємству своєчасно адаптувати кредитну політику, змінювати строки оплати або розробляти превентивні заходи щодо мінімізації ризиків неплатежів.

Цифровізація бухгалтерського обліку, безумовно, є важливим кроком до підвищення ефективності та точності облікових процесів, але цей процес також має низку викликів, які варто ретельно враховувати. Одним із основних бар'єрів для повного впровадження цифрових технологій є недостатньо розвинена інфраструктура, особливо для малих та середніх підприємств, які не завжди мають можливість інвестувати в новітні технології. Хоча великі підприємства та банки можуть швидше впроваджувати нові системи, для малого бізнесу цифровізація часто є складною і затратною. Без належної технічної підтримки і відповідних ресурсів навіть найбільш прогресивні інструменти можуть не дати бажаного ефекту.

Крім того, існують серйозні ризики, пов'язані з безпекою даних. Кіберзлочинці постійно вдосконалюють свої методи атак, і навіть при наявності сучасного програмного забезпечення не можна повністю гарантувати захист даних. Важливим є також людський фактор – багато працівників бухгалтерії не завжди мають достатні знання для правильного управління даними, що підвищує ризик помилок чи витоку інформації. Це означає, що без належної підготовки персоналу навіть найкращі технології можуть стати вразливими.

Одним із головних ризиків цифровізації є зниження індивідуального підходу до обліку. Автоматизація та стандартизація процесів можуть призвести до втрати нюансів і точності, які є важливими для малих підприємств, де кожний випадок може мати свою специфіку. Замість того щоб оптимізувати процеси, це може призвести до спрощення обліку, що не завжди відповідає реальним потребам бізнесу.

Проте для успішної цифровізації важливо інвестувати в навчання та підтримку працівників, адже тільки через розвиток кваліфікації можна забезпечити ефективне використання нових технологій. Бухгалтери мають не лише освоювати нові інструменти, а й вивчати основи кібербезпеки й адаптуватися до постійно змінюваного правового поля. Тому необхідно створювати програми навчання і сертифікації для тих, хто працює з цифровими технологіями.

Ще однією важливою умовою для успішної цифровізації є активна робота над покращенням нормативно-правової бази. Необхідно пришвидшити розробку законодавчих актів, що стосуються нових технологій, а також актуалізувати міжнародні стандарти, щоб вони відповідали новим реаліям. Це дозволить зменшити правову невизначеність і забезпечить більш чітке розуміння того, як здійснювати облік нових активів, таких як криптовалюта або нові форми бізнесу.

Розвиток гнучких цифрових рішень також має бути пріоритетом, оскільки різні компанії мають різні потреби. Тому важливо впроваджувати такі інструменти, які можна адаптувати під конкретні вимоги кожного бізнесу, щоб уникнути ситуацій, коли універсальне рішення не дає потрібного результату. Можливість використання хмарних технологій, зокрема, може бути оптимальним варіантом для малих підприємств, оскільки це знижує витрати на інфраструктуру.

Не менш важливим є питання кібербезпеки. Створення надійної системи захисту фінансових даних має бути пріоритетом при цифровізації. Для цього необхідно не тільки використовувати сучасні програмні рішення, але й розробляти організаційні заходи, навчати співробітників правильно реагувати на кіберзагрози і регулярно тестувати систему безпеки. Лише так можна знизити ризики витоків даних і забезпечити надійний захист фінансової інформації.

Автоматизація бухгалтерського обліку може суттєво змінити показники дебіторської заборгованості, оскільки вона забезпечує швидший, точніший і прозоріший процес управління фінансовими потоками. Проте різниця між ручним і автоматизованим обліком виявляється в кількох важливих аспектах.

По-перше, резерв сумнівних боргів. У ручному обліку бухгалтер може здійснювати оцінку резерву на основі інтуїтивного підходу або вручну проводити аналіз заборгованості, що часто є суб'єктивним і може призводити до помилок або затримок у визнанні проблемних боргів. Автоматизовані системи, на відміну від цього, можуть здійснювати прогнозування резервів на основі математичних моделей та історичних даних, що дозволяє зменшити людський фактор і забезпечити більш точну оцінку. В результаті автоматизація може привести до більш вчасного формування резервів, а також до їх більш адекватного рівня, що знижує ймовірність втрат через неформування достатнього резерву. Це, в свою чергу, підвищує достовірність фінансової звітності.

Для того щоб повноцінно інтегрувати результати прогнозування за допомогою штучного інтелекту (ШІ) у процес формування резерву сумнівних боргів згідно з П(С)БО 10, необхідно

внести кілька важливих вдосконалень у національну нормативну базу, зокрема в НП(С)БО (Шигун & Мухомор, б.д.). Одним із перших кроків має стати чітке визнання можливості використання прогностичних моделей на основі ШІ в облікових процесах (Вплив штучного інтелекту..., 2024). Це забезпечить офіційну легітимність таких підходів і дозволить більш точно оцінювати ризики, пов'язані з дебіторською заборгованістю. Такі моделі дають змогу враховувати не лише традиційні фінансові показники дебіторів, а й макроекономічні, соціальні та навіть поведінкові фактори, які можуть впливати на здатність клієнтів погашати борги.

У рамках вдосконалення НП(С)БО також має бути передбачена можливість інтеграції зовнішніх факторів, таких як індекси ділової активності, рівень інфляції, зміни валютних курсів та інші макроекономічні показники. Це дозволить значно точніше оцінювати ризики непогашення заборгованості, зокрема в умовах економічної нестабільності. Використання таких факторів у прогностичних моделях ШІ допоможе створити більш адаптивну систему управління резервами, яка реагуватиме на зміни у зовнішньому середовищі.

Зокрема, слід визнати необхідність переходу до більш динамічної системи оцінки ризиків. Поточна система, що ґрунтується на статичних відсотках для різних категорій дебіторів, може бути недостатньо ефективною в умовах швидких змін. Використання ШІ (Касьяненко *та ін.*, 2024) дозволяє враховувати зміни в платіжній дисципліні дебіторів у реальному часі та адаптувати рівень резерву на основі актуальних прогнозів. Такий підхід дасть змогу значно зменшити ризики непогашення боргів у короткостроковій перспективі

Стосовно середнього терміну погашення заборгованості, автоматизовані системи здатні швидко відстежувати терміни платежів, надаючи точну інформацію про заборгованість на кожному етапі. Ручна обробка таких даних може бути значно менш ефективною, адже бухгалтер або фінансовий працівник може не помітити зміни в термінах погашення або затримки в оплатах, що веде до помилок у прогнозуванні. Автоматизовані системи можуть за допомогою аналітики визначити, коли саме буде здійснено платіж, а також автоматично нагадувати дебіторам про заборгованість. Таким чином, середній термін погашення заборгованості скорочується, а бізнес має можливість швидше отримувати кошти, що позитивно впливає на ліквідність компанії.

Оборотність дебіторської заборгованості також покращується при автоматизації. Завдяки системам автоматичного моніторингу та аналізу платіжних потоків підприємство може оперативніше реагувати на прострочену заборгованість, оптимізувати умови кредитування для дебіторів і скоротити час, необхідний для збору коштів. Водночас ручний облік значно уповільнює цей процес через потребу в постійній перевірці інформації та оновленні даних вручну, що може призводити до того, що компанія не відстежує своєчасно проблему, знижуючи свою оборотність.

Щодо безнадійної та сумнівної заборгованості, автоматизація дозволяє ефективніше відстежувати та класифікувати заборгованість за категоріями ризику. В автоматизованих системах борги, які можуть бути класифіковані як безнадійні чи сумнівні, відразу потрапляють до відповідної категорії, і процес їх обробки відбувається набагато швидше. Окрім того, автоматизація дозволяє створювати детальніші звіти та прогнози по кожному боржнику, а також проводити автоматичне налаштування на обробку певних типів заборгованості відповідно до стандартів чи політики компанії. У ручному обліку часто втрачається час на збір і класифікацію такої інформації, що може призвести до відтермінованого визнання боргів як сумнівних або безнадійних, збільшуючи таким чином ризики для підприємства.

Крім того, автоматизація дає змогу створювати персоналізовані стратегії взаємодії з боржниками, включаючи автоматичні нагадування, зміну умов кредиту або переговори щодо реструктуризації боргу, що сприяє зниженню рівня безнадійної заборгованості та збільшенню ефективності роботи з дебіторами. У ручному обліку таку індивідуалізацію часто неможливо реалізувати через обмежені ресурси.

Розробка моделі оцінки кредитного ризику дебіторів, яка враховує не лише традиційні фінансові показники, а й фактори з області Big Data, може бути важливим кроком до більш точного прогнозування ризиків у сучасних умовах економічної нестабільності. Таку модель можна побудувати на основі інтеграції різноманітних даних, що включають не лише фінансові показники конкретних клієнтів, але й широке коло макроекономічних, соціальних та поведінкових факторів, що можуть впливати на здатність платити заборгованість.

Основою такої моделі буде використання алгоритмів машинного навчання та аналітики великих даних. Спочатку необхідно зібрати й обробити дані з різних джерел. Це можуть бути фінансові показники компаній-дебіторів, їхня кредитна історія, зміни в платіжній дисципліні, а також дані з зовнішніх джерел, як-от індекси ділової активності, рівень безробіття, темпи економічного зростання, коливання валютних курсів, інфляція, зміни в податковій політиці або інші макроекономічні індикатори.

Інтеграція макроекономічних індикаторів, таких як індекс ділової активності або інші показники економічної нестабільності, є ключовою частиною моделі. Вони можуть допомогти оцінити потенційні зміни в економічній ситуації, що впливають на бізнес-середовище і, таким чином, на здатність дебіторів виконувати свої фінансові зобов'язання. В умовах економічної турбулентності важливо мати змогу адаптувати оцінку кредитного ризику до зовнішніх змін, і тут великі дані надають суттєву перевагу, оскільки дозволяють оцінити ризики в реальному часі на основі актуальних макроекономічних умов.

Окремо можна виділити фактори поведінкової економіки, які допомагають оцінити, як змінюється мотивація платити у дебіторів, особливо в нестабільні часи. Це можуть бути зміни в покупцькому настрої, рівень довіри до економіки або до фінансових установ, соціальна активність компанії на ринку або її репутація серед партнерів. Всі ці аспекти можна аналізувати через соціальні медіа, онлайн-відгуки та інші цифрові джерела. Оцінюючи цей процес, слід зазначити, що автоматизація не є панацеєю. Вона залежить від якості алгоритмів і моделей, на яких побудована система. Якщо модель неправильно налаштована або недостатньо точні вихідні дані, це може призвести до помилок в оцінці резервів чи інших фінансових показників. Тому навіть при автоматизованому обліку необхідні регулярний моніторинг і коригування алгоритмів для забезпечення максимальної точності.

Концептуальна модель оцінки кредитного ризику, що включає як фінансові показники, так і фактори Big Data, може використовувати комбінацію алгоритмів машинного навчання, обробки природної мови, глибинного навчання та аналізу великих даних для створення динамічної, адаптивної системи, здатної швидко реагувати на зміни в економічному середовищі та бізнес-практиках. Така модель буде набагато більш точною та ефективною в умовах нестабільності, ніж традиційні методи, оскільки вона дозволяє враховувати численні, інколи непередбачувані фактори, що впливають на здатність дебіторів погашати свої борги.

Крім того, впровадження автоматизованих систем може викликати певні труднощі на етапі адаптації, оскільки працівники мають звикнути до нових технологій, що вимагає додаткових витрат на навчання та трансформацію внутрішніх процесів. Однак, враховуючи переваги у вигляді підвищення точності, швидкості обробки інформації і зниження людського фактора, автоматизація виявляється надзвичайно корисною для оптимізації управління дебіторською заборгованістю.

Висновки

Проведене дослідження довело, що цифрова трансформація бухгалтерського обліку суттєво змінює підходи до оцінки й управління дебіторською заборгованістю в умовах нестабільного ринку. Використання цифрових технологій, таких як ERP-системи, аналітика Big Data, штучний інтелект і машинне навчання, дозволяє підприємствам перейти від реактивного до превентивного управління борговими ризиками, забезпечуючи підвищення ефективності,

точності та швидкості облікових процесів. Основним результатом дослідження стало обґрунтування того, що цифровізація сприяє не лише автоматизації облікових процедур, а й підвищенню аналітичної цінності даних. Автоматизовані системи забезпечують безперервний моніторинг стану розрахунків, знижують імовірність людських помилок, формують звіти в реальному часі та дають змогу оперативно прогнозувати платоспроможність контрагентів. Завдяки цьому підприємства можуть швидше реагувати на зміни в економічному середовищі та своєчасно коригувати кредитну політику.

Розроблено концептуальну модель оцінки дебіторської заборгованості, яка поєднує фінансові, макроекономічні та поведінкові фактори, що підвищує точність прогнозування ризиків непогашення. Визначено, що інтеграція бухгалтерського, управлінського та аналітичного обліку в єдиному цифровому середовищі дозволяє створити замкнений цикл управління дебіторською заборгованістю – від її формування до аналізу, контролю та прийняття управлінських рішень. Це забезпечує прозорість фінансових потоків і зменшує ризики втрат через несвоєчасні платежі.

Доведено, що використання інтелектуальних аналітичних інструментів дає змогу прогнозувати строки погашення заборгованості, ідентифікувати проблемних дебіторів і визначати оптимальні кредитні ліміти. Алгоритми машинного навчання підвищують достовірність фінансової звітності через автоматичне формування резервів сумнівних боргів відповідно до вимог П(С)БО 10 та IFRS 9. Отримані результати свідчать, що цифрові рішення зменшують рівень простроченої дебіторської заборгованості на 15–25 % і скорочують період її погашення завдяки впровадженню автоматизованого контролю та предиктивного аналізу.

Виявлено, що ключовими напрямками цифрової трансформації управління дебіторською заборгованістю є: автоматизація облікових процесів – зменшення трудозатрат, підвищення точності даних і швидкості формування звітності; прогнозування ризиків – застосування аналітичних моделей для оцінки ймовірності неплатежів; інтеграція управлінських функцій – поєднання обліку, ризик-менеджменту та управління ліквідністю; відповідність міжнародним стандартам – гармонізація цифрових систем із вимогами IFRS та П(С)БО.

Практична цінність результатів полягає у розробці рекомендацій щодо впровадження систем штучного інтелекту для оцінки кредитних ризиків, використання хмарних технологій для зберігання облікових даних та створення показників цифрової зрілості підприємства. Запропоновано підхід до формування адаптивної кредитної політики, що враховує макроекономічну нестабільність і поведінкові особливості контрагентів.

Водночас ідентифіковано низку викликів цифровізації: недостатня технічна інфраструктура, потреба у підготовці персоналу, ризики кібербезпеки та нормативно-правова неврегульованість. Подолання цих бар'єрів можливе шляхом інвестицій у навчання фахівців, удосконалення законодавства щодо цифрового обліку та впровадження стандартів інформаційної безпеки.

Отже, цифрова трансформація бухгалтерського обліку відкриває нові можливості для управління дебіторською заборгованістю, роблячи ці процеси більш гнучкими, аналітичними й ефективними. Результати дослідження підтверджують, що впровадження цифрових технологій є не просто технічним оновленням, а стратегічним чинником підвищення фінансової стійкості підприємств у нестабільних умовах ринку.

Подяки

Немає.

Конфлікт інтересів

Немає.

Список використаних джерел

- Бабенко-Левада, В. Г., Чикалюк, М. М., & Ковернінська, Ю. В. (2024). Вплив штучного інтелекту на інновації у фінансовому секторі України у 2024 році. *Актуальні питання економічних наук*, (3-4). <https://doi.org/10.5281/zenodo.13992645>
- Білоус О. С. Кундеус О. М. Трансформація бухгалтерського обліку в умовах цифрової економіки. Галицький економічний вісник. Тернопіль. ТНТУ, 2023. Том 83. № 4. 56–61. (Облік і оподаткування). <http://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/42659>
- Касьяненко, Л. М., Шаркова, В. С., & Петрук, В. П. (2024). Правове регулювання штучного інтелекту у фінансовому секторі України. *Ірпінський юридичний часопис*, (2(15)), 144–153. [https://doi.org/10.33244/2617-4154-2\(15\)-2024-144-153](https://doi.org/10.33244/2617-4154-2(15)-2024-144-153)
- Кононенко, Л. В., Сисоліна, Н. П., & Юрченко, О. В. (2021). Управління дебіторською заборгованістю: сучасний стан, проблеми, перспективи, інформаційне забезпечення. *Економічний простір*, (166), 104–109. <https://doi.org/10.32782/2224-6282/166-18>
- Кручак, Л. Автоматизація обліку дебіторської заборгованості на основі інтегрованої бази даних контрагентів. *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. 2017. Вип. 1. С. 109–118. <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/22243>
- Лисенко І. В. Нормативно-правове регулювання результатів роботи штучного інтелекту в Україні і світі. *Правові реалії сьогодення : матеріали 1-ї Всеукр. наук.-практ. конф., 15 травня 2024 р. оргком.: Пономаренко В. С. [та ін.] ; Харків. нац. економ. ун-т ім. С. Кузнеця. Харків : ХНЕУ, 2024. 135–138. <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/88835>*
- Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, затверджені Міністерством фінансів України [НП(С)БО] – загальні положення та окремі стандарти щодо фінансових інструментів та звітності. Київ, 2015. URL: <https://mof.gov.ua/uk/nacionalni-polozhennja1>
- Онешко, С., Назаренко, О., Яремко, І., Коваль, О., & Писарчук, О. (2023). бухгалтерський облік та фінансова звітність в IT-сфері України: можливості штучного інтелекту. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 5(52), 79–96. <https://doi.org/10.55643/fcартр.5.52.2023.4151>
- Остап'юк, Н., Нікіфоренко, В. (2025). Використання сучасних аналітичних інструментів та Big Data в оцінці вартості підприємств. *Економіка та суспільство*, (75). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-75-42>
- Пілевич, Д. С. (2021). Трансформація системи бухгалтерського обліку в умовах розвитку цифрових технологій. *Проблеми і перспективи економіки та управління*, (3(23)), 149–157. <http://ppeu.stu.cn.ua/article/view/224553>
- Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» [П(С)БО 10]. Міністерство фінансів України. Київ, 2010. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99#Text>
- Шигун М. М., Мухомор Г. В. Дебіторська заборгованість: визнання та оцінка за національними й міжнародними стандартами. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. № 3(23) (2020). DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1205-2023-72-10>
- Bose, S., Kumar Dey, S., & Bhattacharjee, S. (2023). Big data, data analytics and artificial intelligence in accounting: an overview. In *Handbook of Big Data Research Methods*. Edward Elgar DOI: <https://doi.org/10.4337/9781800888555.00007>
- Digitalisation in accounting: a systematic literature review of activities and implications for competences (J. Pargmann, E. Riebenbauer et al., 2023. Available at: <https://doi.org/10.1186/s40461-023-00141-1>
- Gupta, S., Sharma, R., «Machine Learning in Credit Risk Assessment: Analysing How Machine Learning Models are Transforming the Assessment of Credit Risk for Loans and Credit Cards», 2023.) – дослідження моделей ML, їх порівняння та переваги над традиційними підходами. Available at: https://www.researchgate.net/publication/380732388_machine_learning_in_credit_risk_assessment_analyzing_how_machine_learning_models_are_transforming_the_assessment_of_credit_risk_for_loans_and_credit_cards.

References

- Babenko-Levada, V. H., Chykaliuk, M. M., & Koverninska, Yu. V. (2024). Vplyv shtuchnoho intelektu na innovatsii u finansovomu sektori Ukrainy u 2024 rotsi. Aktualni pytannia ekonomichnykh nauk, (3–4). <https://doi.org/10.5281/zenodo.13992645>
- Bilous O. S., Kundeus O.M. Transformatsiia bukhhalterskoho obliku v umovakh tsyfrovoy ekonomiky. Halytskyi ekonomichniy visnyk. Ternopil. TNTU, 2023. Tom 83. № 4. 56–61. (Oblik i opodatkovannia). <http://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/42659>
- Bose, S., Kumar Dey, S., & Bhattacharjee, S. (2023). Big data, data analytics and artificial intelligence in accounting: an overview. In Handbook of Big Data Research Methods . Edward Elgar DOI: <https://doi.org/10.4337/9781800888555.00007>
- Digitalisation in accounting: a systematic literature review of activities and implications for competences (J. Pargmann, E. Riebenbauer et al., 2023. Available at: <https://doi.org/10.1186/s40461-023-00141-1>
- Gupta, S., Sharma, R., «Machine Learning in Credit Risk Assessment: Analysing How Machine Learning Models are Transforming the Assessment of Credit Risk for Loans and Credit Cards», 2023.) – doslidzhennia modelei ML, yikh porivniannia ta perevahy nad tradytsiinymy pidkhodamy. Available at: https://www.researchgate.net/publication/380732388_machine_learning_in_credit_risk_assessment_analyzing_how_machine_learning_models_are_transforming_the_assessment_of_credit_risk_for_loans_and_credit_cards
- Kasianenko, L. M., Sharkova, V. S., & Petruk, V. P. (2024). Pravove rehuliuвання shtuchnoho intelektu u finansovomu sektori ukrainy. Iripinskyi yurydychnyi chasopys, (2(15), 144–153. [https://doi.org/10.33244/2617-4154-2\(15\)-2024-144-153](https://doi.org/10.33244/2617-4154-2(15)-2024-144-153)
- Kononenko, L. V., Sysolina, N. P., & Yurchenko, O. V. (2021). Upravlinnia debitorskoiu zaborhovanistiu: suchasnyi stan, problemy, perspektyvy, informatsiine zabezpechennia. Ekonomichniy prostir, (166), 104–109. <https://doi.org/10.32782/2224-6282/166-18>
- Kruchak, L. Avtomatyzatsiia obliku debitorskoi zaborhovanosti na osnovi intehrovanoi bazy danykh kontrahentiv. Visnyk Ternopil'skoho natsionalnoho ekonomichnoho universytetu. 2017. Vyp. 1. S. 109–118. <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/22243>
- Lysenko I. V. Normatyvno-pravove rehuliuвання rezultativ roboty shtuchnoho intelektu v Ukraini i sviti. Pravovi realii sohodennia : materialy 1-yi Vseukr. nauk.-prakt. konf., 15 travnia 2024 r. orhkom.: Ponomarenko V. S. [ta in.] ; Kharkiv. nats. ekonom. un-t im. S. Kuznetsia. Kharkiv : KhNEU, 2024. 135–138. <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/88835>
- Natsionalni polozhennia (standarty) bukhhalterskoho obliku, zatverdzeni Ministerstvom finansiv Ukrainy [NP(S)BO] – zahalni polozhennia ta okremi standarty shchodo finansovykh instrumentiv ta zvitnosti. Kyiv, 2015. URL: <https://mof.gov.ua/uk/nacionalni-polozhennja1>
- Oneshko, S., Nazarenko, O., Yaremko, I., Koval, O., & Pysarchuk, O. (2023). bukhhalterskyi oblik ta finansova zvitnist v IT-sferi ukrainy: mozhyvosti shtuchnoho intelektu. Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice, 5(52), 79–96. <https://doi.org/10.55643/fcaptp.5.52.2023.4151>
- Ostapiuk, N., Nikiforenko, V. (2025). Vykorystannia suchasnykh analitychnykh instrumentiv ta Big Data v otsintsi vartosti pidpriemstv. Ekonomika ta suspilstvo, (75). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-75-42>
- Pilevych, D. S. (2021). Transformatsiia systemy bukhhalterskoho obliku v umovakh rozvytku tsyfrovyykh tekhnolohii. Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia, (3(23), 149–157. <http://ppeu.stu.cn.ua/article/view/224553>
- Polozhennia (standart) bukhhalterskoho obliku 10 «Debitorska zaborhovanist» [P(S)BO 10]. Ministerstvo finansiv Ukrainy. Kyiv, 2010. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99#Text>
- Shyhun M. M., Mukhomor H. V. Debitorska zaborhovanist: vyznannia ta otsinka za natsionalnymy y mizhnarodnymy standartamy. Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia. № 3(23) (2020). DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1205-2023-72-10>